

УДК 364.65.012.612

DOI 10.31494/2412-9208-2023-1-1-94-103

**SOCIAL WORK AT THE ENTERPRISE:
PRIORITIES FOR ENSURING SUSTAINABLE
DEVELOPMENT OF THE AVIATION INDUSTRY**

**СОЦІАЛЬНА РОБОТА НА ПІДПРИЄМСТВІ: ОРІЄНТИРИ
ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АВІАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ**

Olena KOTUKOVA,

Doctor of Sciences in Education,
Professor

elenakotikova@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-1420-1500>

Iryna SAVELCHUK,

Doctor of Sciences in Education,
Professor

iraut@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-6813-4548>

National Aviation University,

Олена КОТИКОВА,

доктор педагогічних наук,
професор

Ірина САВЕЛЬЧУК,

доктор педагогічних наук,
професор

*Національний авіаційний
університет,*

✉ 1, *Liubomyra Huzara ave., Kyiv,*
03058, Ukraine

✉ *просп. Гузара Любомира, 1,*
м. Київ, 03058, Україна

Original manuscript received: March 24, 2023

Revised manuscript accepted: November 28, 2022

ABSTRACT

The relevance of the topic of this research is related to the problems of ensuring the sustainable development of society and consists in the need to direct the directions and methods of social work to achieve transformational changes in the enterprises of the aviation industry.

Social work at enterprises in the context of this study is expressed as the organization of social support and assistance in solving complex social and environmental problems, since the implementation of its directions, methods and technologies should ensure social influence and a transformational shift towards social changes and social justice. It is assumed that the transformative model of social work at enterprises should be based on an eco-social approach to the practice of social work at enterprises, which will ensure the meaningfulness of social work through the combination of its main directions: social partnership, social leadership, social responsibility.

The work defines the main tasks of social work at enterprises of the aviation industry: improving the efficiency of social management; development of social activity and competence of managers at all levels; creation of conditions for the development of leadership and professional qualities, manifestation of the innovative potential of specialists; improvement of the general system of social adaptation and continuous professional growth of specialists in aviation enterprises. The emphasis is on the activation of social partnership as an important tool for aviation industry enterprises to ensure aviation safety culture. Attention is focused on the fact that the promotion of

initiatives for the formation of a safety culture in aviation requires the creation of a certain joint infrastructure based on the basis of safe partnership interaction of institutions of the educational and social spheres, state institutions and self-government bodies, business structures, non-state public and charitable organizations. In the future, this becomes an important moment for the preparation of future social workers to work at enterprises, in particular for the organization and functioning of social services at enterprises of the aviation industry, which should contribute to the development of aviation safety culture by implementing innovative directions and methods of social work and education among employees of these enterprises .

Key words: *social work at enterprises, social innovations, innovations of social work, goals of sustainable development, social development, social potential of the enterprise.*

Вступ. Удосконалення системи соціальної роботи пов'язане з сучасними суспільними викликами, які відбуваються у всіх сферах життєдіяльності населення. Орієнтирами трансформаційних змін в Україні є досягнення сталого розвитку. Професія соціального працівника дозволяє не тільки ефективно вирішувати соціально-економічні та еко-соціальні проблеми щодо розбудови сучасного суспільства, але й особливо впливати на ті проблеми, що будуть пов'язані з повоєнним відновленням певних галузей економіки.

Історична спрямованість соціальної роботи, її професіоналізація були сформовані під впливом подолання економічної та соціальної кризи, боротьби з бідністю, соціально негативними явищами та розбудови соціально справедливого майбутнього для суспільства, громади та кожної людини. Саме соціальні працівники створювали умови для соціальної інтеграції уразливих категорій населення, проводили просвітницьку й консультативну роботу, забезпечували обізнаність населення щодо подолання соціально-небезпечних явищ, впливали на зміцнення територіальних громад, займалися благодійною та добровільною діяльністю, надавали психосоціальну підтримку, проводили тренінги з підготовки фахівців до практичної соціальної роботи.

За сучасних умов соціальні працівники мають долучитися не тільки до зростання ресурсів територіальної громади, але й знаходити механізми ефективної участі в соціальному розвитку галузей економіки. Саме тому соціальна робота на підприємствах певних галузей економіки зосереджується на соціальному партнерстві, корпоративній соціальній відповідальності, соціальній рівності та солідарності, що дозволяє за допомогою вдосконалення традиційних та впровадження інноваційних методів й форм соціальної діяльності сприяти задоволенню соціальних потреб працездатних груп населення. Виконання цих завдань мобілізує партнерство між професійною й академічною спільнотою фахівців соціальної сфери та працівниками техногенно-небезпечних підприємств й організацій, зокрема авіаційних. Відповідно до складності соціотехнічних систем спеціалісти авіаційної галузі постійно перебувають в ситуації значного психологічного навантаження, професійних ризиків, потенційної небезпеки та напруженості. Отже, не викликає сумніву актуальність та

доцільність посилення соціальної роботи через встановлення пріоритетів і нових напрямів удосконалення соціального та інноваційного потенціалу підприємств, зокрема авіаційної галузі для досягнення сталого розвитку.

Ефективність розв'язання проблеми сталого розвитку суспільства є в безпосередній залежності від рівня успішності соціальної роботи в різних сферах життєдіяльності суспільства та в певних галузях економіки. Зазначимо, що питання становлення й розвитку соціальної роботи на підприємствах є зовсім не новими. Дослідження різних аспектів соціальної роботи на підприємствах широко висвітлено в наукових напрацюваннях учених. Зокрема, концептуальні засади побудови моделі й створення та функціонування соціальної служби на підприємстві (Н. Кривоконь [4], Л. Тюптя [11]), соціально-психологічні аспекти функціонування служб на підприємствах (О. Лаврінко [5]), розкриття напрямів діяльності, функцій та організаційної структури соціальної служби на підприємстві (В. Васильєв [2]) та соціального менеджменту (Н. Приймак [7]), соціального захисту співробітників підприємства (Л. Моргай [6]). Проблема впровадження змістовних напрямів соціальної роботи для посилення соціального потенціалу підприємств, зокрема підприємств авіаційної галузі, залишається невирішеною та потребує подальших теоретичних та емпіричних досліджень. У цьому аспекті *метою статті* є розкриття змістовних напрямів й особливостей соціальної роботи на авіаційних підприємствах у контексті забезпечення сталого розвитку у сфері авіаційної безпеки.

Методи та методики дослідження. Для досягнення поставленої мети використано загальнонаукові методи для вивчення й узагальнення досліджень у галузі соціальної роботи та теорії соціального розвитку щодо особливостей організації соціальної роботи на підприємствах; структурно-функціональний аналіз для вироблення висновків з удосконалення основних напрямів розвитку соціального потенціалу підприємств авіаційної галузі засобами й методами соціальної роботи.

Результати та дискусії. Зрозумілим стає об'єктивна потреба в організації й функціонуванні на підприємствах авіаційної галузі певних структурних осередків, які сприятимуть соціальному розвитку та підвищенню соціального потенціалу колективу, здійсненню соціально-психологічної експертизи управлінських рішень та інформаційно-консультативної й методичної роботи. Ефективність соціального управління та соціальної компетентності керівників усіх рівнів повністю залежить від створення умов для розвитку соціальної активності, професійних якостей та прояву ініціативи всіх фахівців, задіяних на підприємстві. Цілком зрозуміло, що це має сприяти вдосконаленню загальної системи стратегічного управління безпекою на підприємствах й організаціях авіаційної галузі, оскільки впровадження методів соціальної роботи та форм організації неформальної освіти посилює фокус готовності фахівців до подолання потенційних небезпек [3]. Звичайно, має здійснюватися комплекс заходів на підприємствах, результати яких можуть безпосередньо або опосередковано впливати на досягнення Глобальних Цілей сталого розвитку. Для цього

пріоритетним вважається охоплення таких нових сфер, як постійне професійне зростання (Ціль 4. Якісна освіта), економічна нерівність (Ціль 8. Гідна праця та економічне зростання), інновації (Ціль 9. Інновації та інфраструктура), стале споживання (Ціль 11. Сталий розвиток міст та спільнот), кліматичні зміни (Ціль 13. Боротьба зі зміною клімату), справедливий мир (Ціль 16. Мир та справедливість), партнерство (Ціль 17. Партнерство заради стійкого розвитку) [1:173].

Особливого значення набуває саме соціальний складник авіаційної безпеки в контексті «концепції загальної національної безпеки, системи забезпечення особистої безпеки, безпеки суспільства та безпеки на транспорті від зовнішніх та внутрішніх загроз» [1:173], оскільки необхідним стає технологічне посилення й планування економічного розвитку авіації та вдосконалення екологічних технологій для техногенної безпеки авіаційної галузі [1:168].

Саме посилення соціального складника авіаційної безпеки резонує з деякими аспектами еко-соціального підходу до вирішення соціальних проблем, оскільки соціальна робота може забезпечити пошук нових рішень та розширити охоплення з надання соціальних послуг. Незважаючи на те, що місія соціальних стратегій підприємств різних галузей економіки та соціальної роботи у вирішенні соціальних проблем збігається, проте галузь соціальної роботи загалом не бере безпосередньої участі у зростанні дискурсу щодо забезпечення сталого розвитку авіаційної галузі. У сучасних умовах особливо гостро постає питання щодо сумісності та взаємозв'язку між двома галузями: авіаційною та соціальною роботою. Слід зазначити, що трансформація теорії та сучасних методів й технологій соціальної роботи виступає вирішальним чинником зростання соціального розвитку, який припускає формування нової еко-соціальної моделі соціальної роботи на засадах принципів екосоціальної роботи, «зеленої» соціальної роботи та психосоціальної роботи [13]. Так, дослідниця Т. Семигіна [10] визначає переваги застосування зеленої соціальної роботи та характеризує особливості її застосування в різних сферах життєдіяльності суспільства. Щодо переваг та особливостей, то констатується, що зелена соціальна робота, по-перше, є мультидисциплінарною, оскільки акумулює знання та навички з різних галузей та передбачає взаємодію з представниками інших професій; по-друге, орієнтується на розвиток соціального капіталу, що означає активізацію соціальних змін у подоланні структурних нерівностей; по-третє, розширює змістовність практичної діяльності фахівців соціальної сфери та її переорієнтацію з прав людини, роботи з уразливими, маргінальними групами населення, роботою над стигмою, дискримінацією тощо, справедливості розподілу ресурсів навколишнього середовища та планети загалом [10].

Усвідомлення ролі та значення еко-соціального підходу повинно відобразитися при розробці методології соціальної роботи та її адаптації до певних сфер діяльності з урахуванням особливостей упровадження «зеленої соціальної роботи» [8] та механізмів співпраці та партнерства (табл. 1).

Таблиця 1

Особливості реалізації механізмів співпраці та партнерства на засадах еко-соціального підходу

<i>Рівень впровадження</i>	<i>Механізм взаємодії</i>	<i>Особливості реалізації</i>
Міжнародний рівень	співпраця з міжнародними неурядовими та підприємницькими організаціями	формування в населення раціонального користування природними ресурсами
Національний рівень	залучення представників влади	участь у боротьбі за доступний та справедливий розподіл природних ресурсів для всіх категорій населення
Місцевий рівень	застосування засобів та методів зеленої соціальної роботи	зменшення негативного впливу транспорту, постачання енергії, будівництва та кількості відходів на довкілля
Професійний рівень	теоретизування та стратегічне планування напрямів зеленої соціальної роботи	популяризація глобальної ідеї сталого розвитку та отримання практичного досвіду її втілення
Індивідуальний рівень	співпраця з освітніми інституціями, громадськими діячами та громадськими організаціями у сфері соціальної роботи та соціального підприємництва	вивчення практичного досвіду запровадження сталого розвитку громади

Успішність реалізації механізмів партнерської взаємодії цілком залежить від фокусування уваги на різних моделях співпраці між освітніми закладами, соціальними установами, органами місцевого самоврядування, соціально орієтованими бізнес-структурами [9:74]. Для створення стійкої безпечної партнерської взаємодії пріоритетним напрямом має виступити діяльність «...закладів авіаційної безпеки та безпеки у сфері стандартів, практик, технологій, а також впровадження у закладах вищої освіти та науково-дослідних установах та подальша успішна реалізація освітніх програм з підготовки фахівців для авіаційної галузі та споріднених галузей» [12].

Загальна стратегія розвитку соціального партнерства має ґрунтуватися на таких провідних принципах: соціальна відповідальність, соціальна справедливість, соціальний діалог, співпраця та взаємодія, свобода та соціальний захист. Це, у свою чергу, актуалізує дослідників теорії та практики соціальної роботи до участі в діяльності соціальних служб на підприємствах авіаційної галузі щодо внесення позитивних змін у формування культури безпеки авіації через соціальну освіту громадян, які працюють, дослідження та спільні дії з місцевими, регіональними та міжнародними партнерами [3].

З огляду на визначені положення нами була розроблена модель, яка дозволить упроваджувати методи та форми організації соціальної роботи на підприємствах (рис. 1) та враховувати необхідність сталого розвитку певних галузей економіки, зокрема авіаційної галузі.

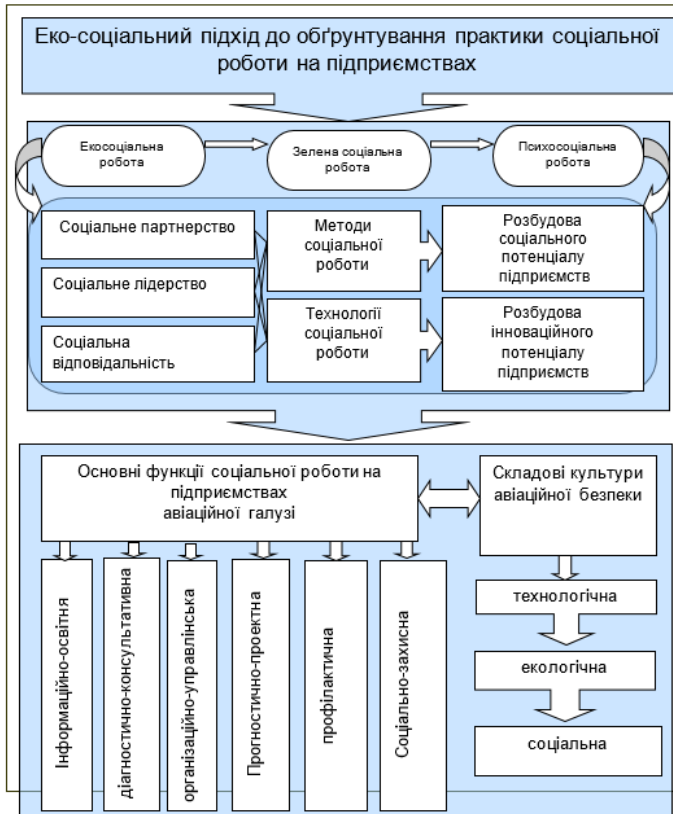

Рис. 1. Трансформаційна модель соціальної роботи на підприємствах авіаційної галузі

Просування ініціатив щодо створення певної спільної інфраструктури на засадах безпечної партнерської взаємодії потребує поширення досвіду діяльності соціальних служб, відділів або лабораторій соціальної роботи в структурі соціального управління підприємств авіаційної галузі, оскільки надає змогу зрозуміти принципи, якими буде керуватися соціальна робота на підприємствах [3]. Зрозуміло, що в такому аспекті основними завданнями соціальної роботи на підприємствах авіаційної галузі можуть бути визначені такі: підвищення ефективності соціального управління; розвиток соціальної активності та компетентності керівників усіх рівнів; створення умов для розвитку лідерських та професійних якостей, прояву інноваційного потенціалу фахівців; удосконалення загальної системи соціальної адаптації та безперервного професійного зростання фахівців підприємствах авіаційної галузі.

Спільна робота з роботодавцями та зацікавленими стейкхолдерами доводить необхідність упровадження практичного досвіду з організації та функціонування структури на підприємствах різного (державного та недержавного) підпорядкування в освітній процес підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери, соціальних працівників, кейс-менеджерів.

Професійна діяльність у галузі соціальної роботи визначається відповідно до видів економічної діяльності, професійних назв робіт та обґрунтування місця та ролі фаху в загальній структурі та організації діяльності на підприємствах, установах та організаціях. Випускники закладів вищої освіти за освітньою програмою «Соціальна робота» можуть працювати в державних органах управління, центрах надання адміністративних послуг, центрах надання соціальних послуг, установах (закладах) надавачів соціальних послуг різних форм власності, благодійних та громадських організаціях, бізнес-структурах, на підприємствах, в установах та організаціях різних галузей економіки, у тому числі й авіаційної.

Висновки. Таким чином, застосування теорії зеленої соціальної роботи щодо організації її на підприємствах різних галузей економіки, зокрема авіаційної галузі має свої переваги, що й дозволяє інтегрувати в практичну діяльність фахівців соціальної сфери. Потенціал еко-соціальної роботи, зеленої соціальної роботи, психосоціальної роботи в поєднанні зі стратегіями соціального партнерства, соціального лідерства та соціальної корпоративної відповідальності забезпечують подальше розуміння їх застосування на практиці для покращення результатів досягнення сталого розвитку підприємств, зокрема авіаційної галузі. Дуже важливим стає вирішення організаційних питань щодо організації соціальної роботи на підприємствах, вивчення наявного досвіду певних структур з соціального розвитку підприємства, упровадження методів соціальної роботи до загального стилю керівництва з соціальних та гуманітарних питань, розробка соціальних інновацій для їх масштабування та успішної реалізації на підприємствах авіаційної галузі.

Література

1. Бугайко Д. О., Харазішвілі Ю. М. Теоретичні основи стратегічного управління безпекою авіаційної галузі в контексті забезпечення сталого розвитку національної економіки. *Вісник економічної науки України*. 2020. 1 (38), С. 166–175. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1\(38\).166-175](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1(38).166-175)
2. Васильєв В. В. Соціальна робота на підприємстві : навч. посіб. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2011. 424 с.
3. Котикова О.М., Савельчук І.Б. Мобілізація партнерства між академічною й професійною спільнотою фахівців соціальної сфери та авіаційної промисловості для забезпечення культури безпеки в авіації. *Всесвітній конгрес «Авіація у XXI столітті»*. (28-30 вересня 2022 р., м. Київ). URL : <https://conference.nau.edu.ua/index.php/Congress/Congress2022/paper/viewFile/8934/7162> (дата звернення: 12.02.2023)
4. Кривоконь Н. І. Концептуальні засади створення та функціонування соціальної служби на підприємстві. *Соціальна служба в Україні: соціально-психологічні засади формування й ефективного функціонування. Матеріали наук.-практич. конф.* (12 травня 2005 р., м. Черкаси). Київ : Фенікс, 2005. С. 578-585.

5. Лаврінко О. В. Соціально-психологічна служба підприємства: формування комунікативних якостей його менеджерів. *Соціальна служба в Україні: соціально-психологічні засади формування й ефективного функціонування. Матеріали наук.-практич. конф.* (12 травня 2005 р., м. Черкаси). Київ : Фенікс, 2005. С. 543-549.
6. Моргай Л. А. Соціальна робота на підприємстві : навч. посіб. Умань : Візаві, 2021. 224 с.
7. Приймак Н. С. Соціальна робота у контексті системи стратегічного менеджменту підприємства. *Інвестиції: практика та досвід.* 2015. № 12. С. 52-53.
8. Савельчук І. Б. Використання технологій зеленої соціальної роботи як механізму забезпечення сталого розвитку громади. *Соціальне підприємництво: теорія, практика та міжнародний досвід: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф.*, 18 трав. 2018 р. Київ : КНЕУ, 2018. С. 152–155.
9. Савельчук І. Б., Сейко Н. А., Андрійчук Н. М. Вплив соціального партнерства на інноваційний розвиток освітнього середовища університету: модель Quadruple Helix. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту педагогіки НАПН України.* 2020. Випуск 29 (2). С. 72-81. DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2020-29-72-81>
10. Семігіна Т. В. Чому соціальна робота набуває зеленого кольору? *Вісник АПСВТ.* 2018. № 2. С. 11-27.
11. Тюття Л. Т. Концептуальна модель соціальної служби на підприємстві. *Соціальна служба в Україні: соціально-психологічні засади формування й ефективного функціонування. Матеріали наук.-практ. конф.* (12 травня 2005 р., м. Черкаси). Київ : Фенікс, 2005. С. 354-359.
12. Isaenko V., Bugayko D., Kharchenko V., Paweska M. Challenges of International Science and Education in the Field of Aviation Transport Safety. *Logistics and Transport.* 2018. № 38 (2). P. 23-32.
13. Savelchuk, I., Bybyk, D., Zhytynska, M., Ivzhenko, I., Mikheiva, O., & Kunytsia, T. Trends in the Development of Social Work: Postmodern Ideas and Prospects. *Postmodern Openings.* 2021. 12 (3Sup1). P. 143-154. <https://doi.org/10.18662/po/12.3Sup1/356>.

References

1. Buhaiko, D. O., Kharazishvili, Yu. M. (2020). *Teoretychni osnovy stratehichnoho upravlinnia bezpekoiu aviatsiinoi haluzi v konteksti zabezpechennia staloho rozvytku natsionalnoi ekonomiky* [Theoretical foundations of strategic management of the safety of the aviation industry in the context of ensuring the sustainable development of the national economy]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy – Herald of economic science of Ukraine*, 1(38), 166–175. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1\(38\).166-175](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1(38).166-175) [in Ukrainian].
2. Vasyliiev, V. V. (2011). *Sotsialna robota na pidpriemstvi : navch. posib.* [Social work at the enterprise: education. manual]. Kyiv : Vydavnychi Dim «Slovo». [in Ukrainian].
3. Kotyikova O.M., Savelchuk I.B. (2022). *Mobilizatsiia partnerstva mizh akademichnoiu u profesiinoiu spilnotoiu fakhivtsiv sotsialnoi sfery ta aviatsiinoi promyslovosti dlia zabezpechennia kultury bezpeky v aviatsii* [Mobilization of partnership between the academic and professional community of specialists in the social sphere and the aviation industry to ensure a culture of safety in aviation]. *Vsesvitnii konhres «Aviatsiia u KhKhI stolitti»*. (28-30 veresnia 2022 r., m. Kyiv) – World Congress «Aviation in the 21st century». Retrieved from : <https://conference.nau.edu.ua/index.php/Congress/Congress2022/paper/viewFile/8934/7162> [in Ukrainian].

4. Kryvokon, N. I. (2005). *Kontseptualni zasady stvorennia ta funktsionuvannia sotsialnoi sluzhby na pidpriemstvi* [Conceptual principles of creation and functioning of social service at the enterprise]. *Sotsialna sluzhba v Ukraini: sotsialno-psykholohichni zasady formuvannia y efektyvnoho funktsionuvannia*. Materialy nauk.-praktych. konf. (12 travnia 2005 r., m. Cherkasy) – Social service in Ukraine: socio-psychological principles of formation and effective functioning. Kyiv : Feniks, 578–585. [in Ukrainian].
5. Lavrinko, O. V. (2005). *Sotsialno-psykholohichna sluzhba pidpriemstva: formuvannia komunikatyvnykh yakosteï yoho menedzheriv* [Social and psychological service of the enterprise: formation of communicative qualities of its managers]. *Sotsialna sluzhba v Ukraini: sotsialno-psykholohichni zasady formuvannia y efektyvnoho funktsionuvannia*. Materialy nauk.-praktych. konf. (12 travnia 2005 r., m. Cherkasy) – Social service in Ukraine: socio-psychological principles of formation and effective functioning. Kyiv : Feniks. 543–549. [in Ukrainian].
6. Morhai, L. A. (2021). *Sotsialna robota na pidpriemstvi : navch. posib.* [Social work at the enterprise: training. manual]. Uman : Vizavi. [in Ukrainian].
7. Pryimak, N. S. (2015). *Sotsialna robota u konteksti systemy stratezhichnoho menedzhmentu pidpriemstva* [Social work in the context of the strategic management system of the enterprise]. *Investytstii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 12, 52–53. [in Ukrainian].
8. Savelchuk, I. B. (2018). *Vykorystannia tekhnolohii zelenoi sotsialnoi roboty yak mekhanizmu zabezpechennia staloho rozvytku hromady* [The use of technologies of green social work as a mechanism for ensuring sustainable development of the community]. *Sotsialne pidpriemnytstvo: teoriia, praktyka ta mizhnarodnyi dosvid: zb. materialiv Mizhnar. nauk.-prakt. konf., 18 trav. 2018 r. – Social entrepreneurship: theory, practice and international experience*. Kyiv : KNEU, 152–155. [in Ukrainian].
9. Savelchuk, I. B., Seiko, N. A., Andriichuk, N. M. (2020). *Vplyv sotsialnoho partnerstva na innovatsiyni rozvytok osvithnoho seredovyshcha universytetu: model Quadruple Helix* [The influence of social partnership on the innovative development of the educational environment of the university: the Quadruple Helix model]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka*. Zbirnyk naukovykh prats Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohienka, Instytutu pedahohiky NAPN Ukrainy – Pedagogical education: theory and practice. Collection of scientific works of Kamianets-Podilskiy National University named after Ivan Ohienko, Institute of Pedagogy of the National Academy of Sciences of Ukraine, 29 (2), 72–81. DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2020-29-72-81> [in Ukrainian].
10. Semihyna, T. V. (2018). *Chomu sotsialna robota nabuvaie zelenoho koloru?* [Why does social work become green?]. *Visnyk APSVT – Herald of APSVT*, 2, 11–27. [in Ukrainian].
11. Tiuptia, L. T. (2005). *Kontseptualna model sotsialnoi sluzhby na pidpriemstvi*. [Conceptual model of social service at the enterprise]. *Sotsialna sluzhba v Ukraini: sotsialno-psykholohichni zasady formuvannia y efektyvnoho funktsionuvannia*. Materialy nauk.-prakt. konf. (12 travnia 2005 r., m. Cherkasy) – Social service in Ukraine: socio-psychological principles of formation and effective functioning. Kyiv : Feniks, 354–359. [in Ukrainian].
12. Isaienko, V., Bugayko, D., Kharchenko, V., Paweska, M. (2018). *Challenges of International Science and Education in the Field of Aviation Transport Safety*. *Logistics and Transport*, 38 (2), 23–32. [In English].
13. Savelchuk, I., Bybyk, D., Zhytynska, M., Ivzhenko, I., Mikheiva, O., & Kunytsia, T. (2021). *Trends in the Development of Social Work: Postmodern Ideas and Prospects*. *Postmodern Openings*, 12 (3Sup1), 143-154. <https://doi.org/10.18662/po/12.3Sup1/356>. [In English].

АНОТАЦІЯ

Актуальність теми дослідження пов'язана з проблемами забезпечення сталого розвитку суспільства та полягає в необхідності застосування напрямів і методів соціальної роботи на досягнення трансформаційних змін на підприємствах авіаційної галузі.

Соціальна робота на підприємствах у контексті цього дослідження виражається як організація соціальної підтримки та допомоги у вирішенні складних соціальних та екологічних проблем, оскільки реалізація її напрямів, методів та технологій має забезпечити соціальний вплив та трансформаційний зсув до соціальних змін і соціальної справедливості. Зроблено припущення, що трансформувальна модель соціальної роботи на підприємствах має ґрунтуватися на еко-соціальному підході до практики соціальної роботи, що дозволить забезпечити її змістовність через поєднання основних напрямів: соціальне партнерство, соціальне лідерство, соціальна відповідальність.

Визначено основні завдання соціальної роботи на підприємствах авіаційної галузі: підвищення ефективності соціального управління; розвиток соціальної активності та компетентності керівників усіх рівнів; створення умов для розвитку лідерських та професійних якостей, прояву інноваційного потенціалу фахівців; удосконалення загальної системи соціальної адаптації та безперервного професійного зростання фахівців підприємствах авіаційної галузі.

Наголошено на активізації соціального партнерства як важливого інструмента підприємств авіаційної галузі для забезпечення культури безпеки авіації. Акцентовано увагу на тому, що просування ініціатив з формування культури безпеки в авіації потребує створення певної спільної інфраструктури на засадах безпечної партнерської взаємодії закладів освітньої та соціальної сфери, державних установ й органів самоврядування, бізнес-структур, недержавних громадських й благодійних організацій.

У перспективі це стає важливим моментом для здійснення підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи на підприємствах, зокрема для організації й функціонування соціальних служб на підприємствах авіаційної галузі через реалізацію інноваційних напрямів й методів соціальної роботи й освіти серед працівників цих підприємств.

Ключові слова: соціальна робота на підприємствах, соціальні інновації, інновації соціальної роботи, цілі сталого розвитку, соціальний розвиток, соціальний потенціал підприємства.